

Hoe ontstaat een damprobleem bij Martin van Dijk?

Tom Kieboom

Waarschuwing én geruststelling voor partijdammers en problemisten die van partij-achtige standen houden: Martin begint met een aantal 'anti-partij-achtige-fantasie-standen', volgens mij expres, om te laten zien dat dit soort 'Picasso-achtige' figuren op het dambord ook mooi zijn, maar vervolgt daarna met een heel instructieve worsteling en uitleg over het wel en wee van het componeren van damproblemen, met name ten behoeve van partijdammers. De scherpe regel "economische meerslag" mag in de prullenbak, iets dat zijn damvriend Arie van der Stoep van harte ondersteunt: dampartijen en damcomposities hebben vaak meer met elkaar te maken dan men zou denken. Zoals Martin van Dijk al vele jaren trouw promoot met zijn wekelijkse damrubriek in het Reformatorisch Dagblad!

Tekst en diagrammen zijn van Martin, de lay-out met vette kopjes en volledige notaties zijn van mij.

Lees verder en zie hoe nestor Martin van Dijk denkt en vertelt!?

Componerende Martin van Dijk tijdens de de KvD-reünie in 2014 te Bunschoten

Damproblemist worden!?

Om bij het begin te beginnen: hoe word je problemist? De aanleiding zal voor iedereen anders zijn. Voor mijn achtste verjaardag kreeg ik een doosje damschijven en mocht ik de achterkant van mijn vaders schaakbord gebruiken. Na uitleg van de regels begon het spel mij te boeien. Iedere bezoeker en alle familieleden probeerde ik achter het bord te krijgen. Op 16-jarige leeftijd werd ik lid van damvereniging Gezellig Samen zijn in Dordrecht. De "opleiding" bestond uit twee aanwijzingen: niet in de groenzet lopen en de kroonschijf zo lang mogelijk laten staan. Gelukkig was er iemand die elke week een stand liet zien met de opmerking "wit begint en wint". Zo kreeg ik belangstelling voor de problematiek en spelde ik de rubrieken van W. Jurg in weekblad De Stuwdam en het Dordts Dagblad. In deze krant werd mijn eerste probleem geplaatst.

Probleem maken, frustratie!?

Hoe maak je een probleem? Het is verstandig om in het begin niet te veel naar het werk van anderen te kijken. Je leert niet zwemmen door vis te eten, bovendien dreigt het gevaar van plagiaat. Zelf proberen dus. Naast bord en schijven zijn nodig: inspiratie, volharding en incasseringsvermogen. Dat laatste is heel belangrijk. Mijn eerste vraagstukken die ik naar de probleemredacteur van Het Damspel stuurde, kreeg ik retour met de kwalificaties "soep, pet en knudde". Dan stop je ermee of je gaat het beter doen. Heb je een mooi probleem gemaakt, reken dan op de twee meest voorkomende teleurstellingen: het faalt of het is op meerdere manieren te winnen. Is alles goed, juich dan niet te vroeg, het kan zijn dat een ander jaren eerder dezelfde stand heeft gepubliceerd.

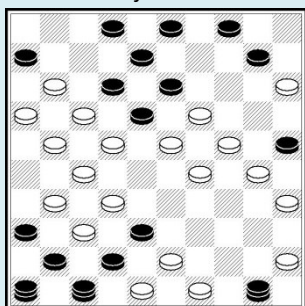
Maar dan wel een goeie!?

Waar moet een goed probleem aan voldoen? Er zijn een paar belangrijke regels. Een eerste voorwaarde is dat een vraagstuk maar één oplossing heeft. Verwisselbaarheid van zetten is niet toegestaan en de oplossing dient af te sluiten met een scherp slot. De regel dat tegenover een drieslag een tweeslag moet staan, het zogenaamde economisch afgeven, is aanvechtbaar. Zo'n beperking maakt een overigens fraai probleem onmogelijk. Het zou beter zijn voor zoiets bij een beoordeling een punt in mindering te brengen. Om partijspelers te paaien moet de laatste zet van zwart verklaarbaar zijn. Een buitengewoon onzinnige regel. In een stand met doorgebroken en ingeklemde schijven van beiderlei kleur moet de laatste zet van zwart te verklaren zijn. Uitleg van een twintigtal voorgaande zetten zou logischer zijn. Er zijn twee soorten problemen: standen die in de partij kunnen voorkomen en fantasie- of chaosvraagstukken.

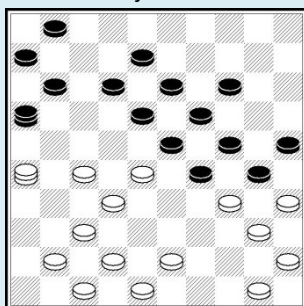
Losgeslagen anti-partijspel-problemen!?

De bovengenoemde laatste categorie staat volkomen los van het partijspel. Het zijn puzzels met vaak fraaie slagwendingen. Bij dergelijke problemen verwacht je wel dat er "iets inzit" (zie **diagram 1**). Bij mooie partijachtige standen ligt dat juist minder voor de hand en dat heeft ook zijn bekoring. De oplossing van het gedrocht luidt: **1.19-14 10x28 2.22x33 25x23 3.15-10 38x20 4.45-40 4x15 5.43-38 42x33 6.49-44 50x39 7.48-42 47x38 8.32x34 41x32 9.27x29 36x27 10.21x32 46x28 11.35-30 12x21 12.16x27 6x17 13.27-22 18x27 14.29x9 3x14 15.30-24 20x29 16.34x3 15-20 17.3-12 2-8 18.12x3 20-25 19.3x20 25x14 20.40-34+**

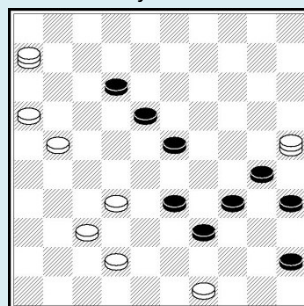
1. M. van Dijk

2. M. van Dijk

3. M. van Dijk

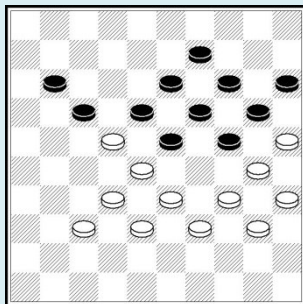

Diagram 2 heeft als verklaring: na 394 vergeet zwart te slaan en speelt 7-11. Dat kan ook in de partij voorkomen. Wit wint na **1.27-22 18x49 2.48-43 30x48 3.37-32 48x46 4.40-34 16x30 5.26-48 23x32 6.50-44 49x40 7.45x23 19x28 8.47-41 46x37 9.48x23 28x19 10.35x2+**. Over het algemeen worden problemen met dammen in de aanvangsstand niet zo gewaardeerd. Soms is het nodig om iets te verwezenlijken wat zonder dammen onmogelijk is. Als voorbeeld hierbij de stand op **diagram 3**. Wit wikkelt af naar een mooi eindspel: **1.32-28 23x41 2.42-37 41x32 3.21-17 12x21 4.16x40 35x44 5.25x1 39-43AB 6.6x50 43-48 7.1-40 45x34 8.49-43+. A... 44-50 6.6x44 50x6 3.49-44 6x50 4.1-6+. B... 45-50 6.49x40 39-43 7.6-39 43x45 8.1-6+**.

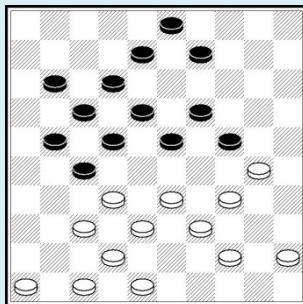
Schoonheidsfoutjes!?

Uitzonderingen op de regels zijn mogelijk wanneer er iets positiefs tegenover staat. In **diagram 4** zou een partijspeler met wit het meteen opgeven en zo de winst verzuimen: **1.33-29 24x31 2.30-24 18x38 3.39-33 19x39 4.28x10 15x4 5.25x3 en nu op 38x29 6.3x16+ en op 39x28 6.3x43+**. Het slot is niet scherp en toch werd het probleem gewaardeerd vanwege de verrassende afwikkeling (tweede prijs Suikertoernooi 1976).

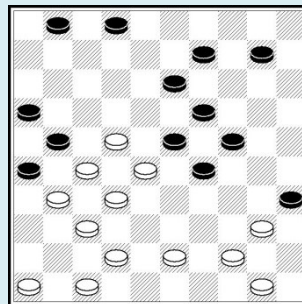
4. M. van Dijk

5. M. van Dijk

6. M. van Dijk

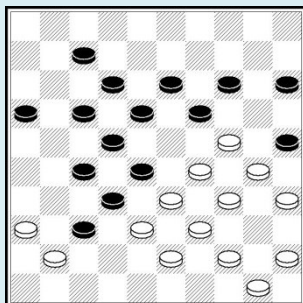
Ook de problemen in **diagram 5 en 6** hebben een schoonheidsfoutje. De oplossingen zijn achtereenvolgens **1.37-31 27x36 2.42-37 24x35 3.47-41 36x47 4.46-41 47x36 5.37-31 36x27 6.32-28 27x29 7.33x4 22x44 8.4x50 17-22 9.50x8 3x12 10.48-42 of 48-43+** en **1.22-17 21x12 2.27-21 16x49 3.40-34 23x41 4.34x3 26x48 5.3x26 49x40 6.46x37 48x31 7.26x45 2-7** en nu **47-42 of 50-44+**. Tegenover deze keuzes staat een mooie aanvangsstand en een aardige afwikkeling.

Evenwichtige stand!?

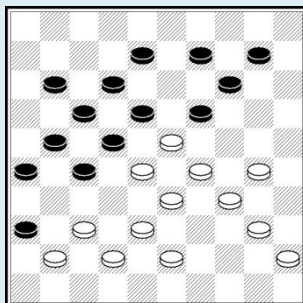
Het is mooi als een stand numeriek in evenwicht is. Anderzijds, een schijf meer of minder is uit het partijleven gegrepen. Een voorbeeld in **diagram 7**. Zwart heeft een schijf meer. De schijf op 16 is nodig om het eindspel scherp te maken. Afwikkeling: **1.29-23 18x49 2.45-40 25x45 3.36-31 27x47 4.38x20 49x29 5.24x2 15x24 6.39-33 47x29 7.35-30 24x35 8.2x8 16-21 9.8x26 35-40 10.26-17 40-44 11.50x39 45-50 12.17-6+**.

Bij **diagram 8** weet wit zich ook aardig te redden met een schijf minder: **1.38-32 36x49 2.37-31 49x24 3.29x20 27x40 4.45x34 18x40 5.20-15 22x33 6.15x2 26x37 7.2x26 17-22 8.26-3 14-19** en nu wint zowel **9.3-8 19-23 10.8-12 23-28 11.12-21 28-33 12.21-16** als **9.3-9 22-28 10.9-20 28-32 11.20-15 19-23 12.15-20**. Beide varianten zijn scherp. Daar valt mee te leven.

7. M. van Dijk

8. M. van Dijk

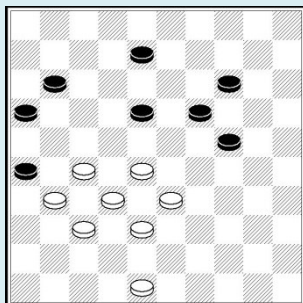

Figuranten welkom!?

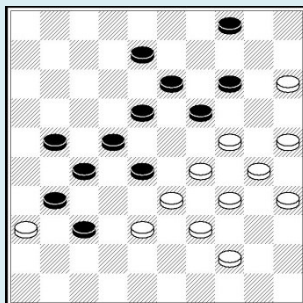
Weinig waardering is er voor figuranten. Schijven die gemist kunnen worden zonder dat het afbreuk doet aan de afwikkeling. Bij de bewerking van een motief wordt minder nauw gekeken. Het Timonedamotief wordt meestal bewerkt zonder functie voor de schijf op veld 1 en vaak blijft de buurman op 6 ook toeschouwer. Wie een motief bewerkt, heeft al een sluitend slot. In **diagram 9** gaat het zo: **1.28-23 19x39 2.38-33 39x28 3.32x3 16-21 4.3x6 21x41 5.6-33 26x37 6.33-47 41-46 7.47-41 37-42 8.48x37+**.

Al het zwarte materiaal laten verdwijnen geeft ook een bevredigend einde. In **diagram 10** wint wit met **1.25-20 14x25 2.29-23 18x49 3.38-32 27x20 4.36x9 25x43 5.15x2 4x13 6.2x44 49x40 7.35x44+**.

9. M. van Dijk

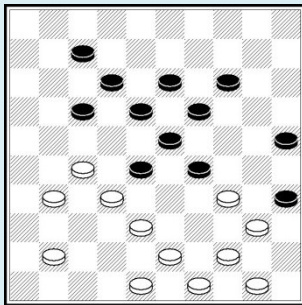
10. M. van Dijk

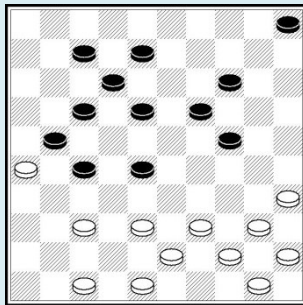
Zwarts laatste zet logisch!?

Om de band met het partijspel te verstevigen is het fijn als de laatste zet van zwart begrijpelijk is. Zie **diagram 11**. De zet 22-28 dwingt wit ogenschijnlijk tot 41-37 en 28-33 weer tot 48-42, waarna zwart wint met 33-39, maar wit zegeviert vanuit de aanvangsstand na **1.27-22 18x47 2.43-39 28x37 3.49-43 47x33 4.39x28 23x32 5.34x23 19x28 6.48-42 37x39 7.44x2 35x44 8.2x20 25x14 9.50-44+**.

11. M. van Dijk

12. M. van Dijk

Het zal een partijspeler weinig deren als de winst wordt bereikt met een molenwiekslag. In de problematiek vind ik het evenmin een bezwaar. Bij het probleem van **diagram 12** wint wit met de slag naar 13 linksom of rechtsom: **1.37-31 27x36 2.47-41 36x47 3.38-32 28x37 4.39-33 47x29 5.35-30 24x35 6.48-42 37x39 7.44x13 35x44 8.26x8 44-49 9.45-40 49x35 10.8-2 35x8 11.2x10 5x14 12.50-44+**.

Mijn oproep!?

Aspirant-problemisten, begin met de slotstand of maak een draaglijk einde aan een mooie combinatie en voorzie het geheel van het motto “wit begint en wint”.

Naschrift Tom Kieboom!?

Een mooier besluit aan de bijdrage van ‘Hoe ontstaat ...?’ kon ik me niet bedenken: jonge- en ouwelui, beetje bekend met het damspel, weet en realiseer je wat het maken, vooral het eindeloos proberen, van een nieuw damprobleem, veel bevrediging kan geven, zeker als het de eerste en zoveelste keer niet lukt om het tot een

weleer!

goed, scherp, eind te brengen. Ik weet er, als ondertussen oud man alles van, ben er als tiener mee begonnen, er na zo’n halve eeuw weer naar teruggekeerd, en hoop daar nog steeds, al is het in een verpleeghuis, nog vele jaren mee door te gaan. Met Martin van Dijk’s verhaal moeten er toch heel wat partijdammers als schaapjes over de dam te halen zijn om hen te verleiden tot het maken van nieuwe damcomposities. Met name het ‘opbiechten’ van zijn eigen ‘schoonheidsfoutjes’ moet toch aanzetten tot het proberen van het maken van (ver)nieuwe(nde) damproblemen met lak aan sommige van die “SR-regels” van

Deze bijdrage helpt, naar ik hoop, om andere problemisten over de dam te halen en nieuwe bijdragen voor deze “Hoe ontstaat ...?” serie aan te leveren. Help als problemist, ouder, oom (tante?), grootouder, zo mee om dammers enthousiast te maken voor het dammen bij de de KNDB en de problematiek bij onze eigen KvD! Zijn de hulp-Sinterklazen en zwarte/witte (doorhalen wat niet gewenst wordt) Pieten weer vergeten een dambord plus schijven cadeau te doen? Herkansing volgend jaar, nietwaar!?

Ook het volgend jaar bekijk ik dagelijks mijn e-mail, ank.kieboom@inter.nl.net, en mijn brievenbus (Stationsweg 56, 2991 CM, Barendrecht) en blijf ik telkens benieuwd naar bijdragen van collega-damprobleemisten voor deze rubriek. Lang, kort, rustig, krachtig, elk damprobleemgedachtenspinsel is van harte welkom: draag zo, op eigen wijze, het mooie ambacht van ‘damproblemeren’ over aan volgende generaties!